

LA NOSTRA POLÍTICA EN ALLÒ RELACIONAT AMB L'EXÈRCIT

Tesis adoptades pel VIII Congrés del Partit Comunista
Rus, març de 1919

Trotsky

març de 1919

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de “Nuestra política en lo relacionado con el Ejército Rojo”, en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/em/18.htm>

A) Posicions generals

1

L'antic programa de la socialdemocràcia reclamava la creació d'una milícia popular sobre la base d'una instrucció militar impartida el màxim possible fora dels murs del quarter a tots els ciutadans capaços de portar armes. Aquesta exigència programàtica, que durant l'època de la II Internacional s'oposava a l'exèrcit regular, imperialista, amb instrucció en els quarters, servei militar de llarga durada i cos d'oficials de casta, tenia el mateix abast històric que les altres reivindicacions de la democràcia: sufragi universal, sistema unicameral, etc. Sota les condicions del desenvolupament capitalista “pacífic” i d'un proletariat obligat fins a cert punt a adaptar la lluita de classes als marcs de la legalitat burgesa, la tasca natural de la socialdemocràcia era exigir formes molt més democràtiques en l'organització de l'estat i de l'exèrcit capitalista. Basant-se en això la lluita tenia, sens dubte, un sentit educatiu; però, com ho ha demostrat la gran experiència de la darrera guerra, la lluita per la democratització del militarisme burgès ha donat encara menys resultat que la lluita per la democratització del parlamentarisme burgès, perquè en el terreny

del militarisme la burgesia només pot tolerar sense desmentir-se aquell “democratisme” que no ataqués la seua dominació de classe; dit d’una altra manera, un democratisme il·lusori, fictici. Quan hom ha tractat de tocar els interessos vitals de la burgesia en el terreny internacional, com en les relacions internes, el militarisme burgès a Alemanya, França, Suïssa, Anglaterra, Estats Units, malgrat totes les diferències en la forma dels estats i l’estructura dels exèrcits en els diversos països, ha revelat els mateixos trets d’implacable crueltat.

2

Quan la lluita de classes es transforma en una guerra civil oberta i trenca l’embolcall del dret burgès i de les institucions burgeses-democràtiques, la consigna “milícia popular”, al igual que les consignes sobre parlamentarisme democràtic, manca totalment de sentit; per això es converteix en una arma de la reacció. Igual que la consigna d’“Assemblea Constituent” ha arribat a ser la cobertura d’un treball tendent a restablir el poder dels grans terratinents i capitalistes, també la consigna d’“exèrcit popular” s’ha convertit en un instrument per a la creació de l’exèrcit de Krasnov i Kolchak.

Després de l’experiència de la revolució russa, realment cal la menyspreable i petitburgesa ceguesa de Kautsky per a predicar la democràcia formal en l’organització del poder de l’estat i de l’exèrcit, en moments en què l’Assemblea Constituent alemanya, fugint de Berlín, s’oculta en Weimar per a col·locar-se sota la protecció dels regiments dels guàrdies blancs; en moments en què el general Hoffmann recluta els seus batallons de ferro entre els fills dels junkers, dels burgesos i els kulaks, i els espartaquistes armen als obrers revolucionaris. L’època de la revolució proletària que s’inicia és una època de declarada guerra civil del proletariat contra tot estat burgès i tot exèrcit burgès, es dissimule o no sota les formes de la democràcia. La victòria del proletariat en aquesta guerra conduirà inevitablement a un estat proletari i a un exèrcit de classe.

3

En remetre a un període històric molt pròxim el caràcter popular de la milícia, tal com figurava en el nostre antic programa, de cap mode trenquem amb el programa de la milícia com a tal. Nosaltres establim la democràcia política sobre bases de classe i la transformem en democràcia soviètica. Transferim la milícia sobre semblants bases de classe i la transformem en milícia soviètica. En conseqüència, el programa de treball immediat consisteix en crear un exèrcit d’obers i camperols pobres per mitjà de la instrucció militar obligatòria fóra

dels quarters en la mesura en què siga possible, és a dir, en condicions pròximes al medi de treball de la classe obrera.

4

En rigor, el procés de desenvolupament del nostre Exèrcit Roig es troba en contradicció amb les exigències assenyalades. En primer lloc, hem creat un exèrcit sobre la base del voluntariat. Al mateix temps, i deixant per a més avant la instrucció militar obligatòria d'obrers i camperols que no exploten treball aliè, hem procedit al reclutament forçat de moltes classes de treballadors. Aquestes contradiccions no han estat errors accidentals; derivaven de les circumstàncies i representaven formes transitòries completament inevitables en la creació d'un exèrcit sota les condicions concretes que ens havien llegat la guerra imperialista i la revolució burgesa (la de febrer).

En les condicions de desorganització catastròfica de l'antic exèrcit i de tots els organismes que el constituïen i dirigien, el voluntariat apareixia com l'únic mitjà possible de crear unitats, per poc combatives que fossen. La millor prova d'això és que en l'actual Alemanya els generals contrarevolucionaris, igual que els espartaquistes, es veuen obligats a recórrer a batallons de voluntaris. El pas del voluntariat al servei obligatori ha estat possible a mesura que masses importants de l'antic exèrcit es dispersaven per localitats i camps, i quan s'arribà a crear organismes locals d'administració militar: cens, formació i subministrament (comissariats de cantó, districte, província i regió).

5

L'oposició ideològica dels destacaments de guerrillers a un exèrcit metòdicament organitzat i centralitzat (prèdica dels social-revolucionaris d'esquerra i dels seus semblants) representa un producte caricaturesc del pensament polític o de la manca de reflexió de la intel·liguència petitburgesa. Els mètodes de combat guerrillers s'imposaven, durant el primer període, al proletariat a causa de la situació d'explotat que aquest patia dins de l'estat, com també se li imposaven l'ús d'imprentes clandestines primitives i la pràctica de reunions secretes. La conquesta del poder polític ha donat al proletariat la possibilitat d'utilitzar l'aparell de l'estat per a construir metòdicament un exèrcit centralitzat, en el que la unitat d'organització i la unitat de direcció constitueixen l'única cosa que pot garantir els millors resultats amb el mínim de víctimes. Propugnar l'esperit de guerrilla com a programa militar és com recomanar el retorn de la indústria pesant al taller artesà. Semblant prèdica correspon per complet a la naturalesa dels grups de la intel·liguència que són incapaços de valer-se del poder de l'estat i incapaços fins i tot de plantejar-se

seriosament el problema del domini d'aqueix poder, però que s'enginyen a fer incursions guerrilleres (polèmiques o teòriques) contra el govern obrer.

6

Es pot tenir per teòricament irrefutable que obtindríem el millor exèrcit si el creàrem sobre la base de la instrucció obligatòria dels obrers i camperols en condicions pròximes al seu treball diari. El sanejament general de la indústria, la col·lectivització i l'augment en la productivitat del treball agrícola crearien la base més sana per a l'exèrcit; les companyies, batallons, regiments, brigades i divisions coincidirien amb els tallers, fàbriques, localitats, cantons, districtes, províncies, etc. Un exèrcit així, la formació del qual seguiria pas a pas el desenvolupament econòmic del país i la formació paral·lela d'un personal de comandament esdevindria l'exèrcit més invencible del món. Precisament cap a semblant exèrcit ens encaminem, i tard o d'hora ho aconseguirem.

7

La necessitat de respondre de manera immediat a la resistència dels enemics de classe interiors i exteriors no ens ha permès, no obstant, seguir aqueixa via "orgànica" cap a la creació d'una milícia obrera i camperola, per a la qual cosa hauríem necessitat molts anys o, almenys, llargs mesos. Quan l'endemà de la Revolució d'Octubre ens veiérem obligats a recórrer a formacions de voluntaris, també en l'etapa següent, quan el setge imperialista es tancà al voltant de la Rússia Soviètica, hem estat obligats a forçar el nostre treball militar, i sense esperar les formacions de milicians de tipus territorial, és a dir, allunyats dels quarters, hem hagut de recórrer a una mobilització general de certes classes, a la seua formació accelerada i al seu aquarterament. En aqueixes condicions, tots els esforços del Departament de Guerra tendiren a apropar el quarter a l'escola militar, per a fer d'ella un centre no sols de formació militar, sinó també de formació general i d'educació política.

8

El nostre actual exèrcit actiu, és a dir, que actua o que es prepara per a l'acció immediata, representa precisament el tipus transitori en qüestió: essent un exèrcit de classe, per la seua composició social, no és, no obstant, una "milícia", sinó un exèrcit "permanent", "regular", pels seus mètodes de formació i d'instrucció. Si aquesta darrera circumstància és l'origen de moltes dificultats internes, especialment en les condicions d'extraordinari exhauriment del país,

podem dir alhora amb satisfacció que aquest exèrcit de tipus transitori, creat sota les condicions més desfavorables, ha demostrat que és capaç de derrotar els seus enemics.

9

Simultàniament amb la formació en els quarters, o pròpiament activa, és a dir, formació sota les condicions de combat, es compleix un profund treball d'instrucció general d'obrers i treballadors camperols en els seus mateixos llocs de treball. Amb relació a la nostra formació regular, el treball d'instrucció general és considerat, en el seu primer nivell, com una preparació elemental, una inoculació al combatent individual d'alguns hàbits, a fi d'accelerar el seu posterior aprenentatge en la unitat de combat a què serà incorporat. No hi ha dubte que, també des d'aqueix punt de vista limitat, la instrucció general contribueix considerablement des d'ara a la creació de l'exèrcit.

10

Però la tasca d'instrucció general en assumptes militars no pot, en cap cas, limitar-se a un paper de servei auxiliar. Per mitjà d'una sèrie d'etapes coordinades amb el treball més urgent i crític relatiu a la formació d'unitats regulars, la instrucció general ens menarà a crear un vertader exèrcit de milícia.

11

Amb aqueix fi era indispensable que la instrucció general no es limités a les tasques de la instrucció militar individual, sinó que conduís a formar, abans que res, encara que més no fos que unitats armades molt petites, sense allunyar, en la mesura que es puga, els elements que les componen, és a dir, els obrers i els camperols, del medi normal de treball. La instrucció general ha de portar a la formació de seccions aïllades, de companyies, després de batallons i de regiments, amb la perspectiva més llunyana de constituir divisions senceres d'obrers i de camperols locals, amb un personal de comandament local, recursos locals per a l'armament i, en general, per a tot l'abastiment.

12

En la hipòtesi d'una lluita incessant i prolongada amb les tropes imperialistes, el trànsit gradual a un exèrcit de milicians només és possible per mitjà d'una

organització que compense la disminució de les tropes en campanya. Actualment, els reemplaçaments s'efectuen pel mateix mode que les unitats de base, per mitjà del que s'anomena batallons de reserva. Més avant, en un futur pròxim, han de fer-se d'acord amb els procediments i sobre la base de la instrucció general, i orientar-se cap als regiments actius del mateix origen territorial, a fi que en el moment de la desmobilització els elements components del regiment no es dispersen a través del país, sinó que conserven lligams locals en el territori on treballen. L'elaboració de mesures destinades a fer passar gradualment el nostre exèrcit actual de tipus transitori a un exèrcit de milícia territorial incumbeix als corresponents organismes del departament de Guerra, que ja han donat els primers passos decisius en aqueixa direcció.

13

Un exèrcit de classe (una milícia), cap al qual anem, no significa, com es desprèn amb claredat de tot l'anterior, un exèrcit improvisat, és a dir, creat a la lleugera, instruït de manera sumària, amb un conjunt bigarrat d'armes i un personal de comandament preparat a mitges. Al contrari, la seua preparació s'ha d'organitzar de manera que junt amb les maniobres, els exercicis de tir i les parades militars done com resultat un tipus més qualificat de combatent individual i d'unitat constituïda que no el d'ara. Un exèrcit de milicians ha de ser un exèrcit format, equipat i organitzat segons l'última paraula de la ciència militar.

14

En l'exèrcit els comissaris no són tan sols els representants directes i immediats del poder soviètic sinó, abans que res, els portadors de l'esperit del nostre partit, de la seua disciplina, de la seua fermesa i el seu coratge en la lluita per tal d'assolir l'objectiu fixat. El partit pot mirar amb total satisfacció el treball heroic dels seus comissaris, que colze a colze amb els millors elements del personal de comandament han creat un exèrcit apte per al combat. No obstant, és indispensable que en el futur les seccions polítiques de l'exèrcit, sota la direcció immediata del Comitè Central, trien els comissaris fent a una banda a tots els elements inestables i arrivistes, per poc que ho siguen.

El treball dels comissaris només pot donar plens resultats si es recolza directament en les cèl·lules de soldats-comunistes. El ràpid creixement del nombre de cèl·lules comunistes sembla la millor garantia d'un exèrcit cada vegada més impregnat de les idees i la disciplina del comunisme. Però precisament amb motiu del paper immens de les cèl·lules comunistes els comissaris, i en general els militants més madurs, han d'evitar que en les

cèl·lules de l'exèrcit entren elements inestables, a la recerca de drets i privilegis imaginaris. El respecte cap a les cèl·lules comunistes serà més gran i indestructible com més clarament comprega cada soldat, i se'n convença per experiència, que pertànyer a una cèl·lula no dona cap dret especial, sinó que imposa, l'obligació de ser el combatent més abnegat i valerós. En aprovar en general el reglament elaborat pel Comitè Central relatiu als drets i deures de les cèl·lules comunistes, dels comissaris i de les seccions polítiques, el congrés exigeix de tots els camarades que treballen en l'exèrcit que s'acomoden estrictament a tal reglament.

15

L'exigència de l'elecció del personal de comandament, que quan es tracta d'un exèrcit burgès, en el que se'l tria i forma com a aparell de classe destinat a sotmetre els soldats i per mitjà d'aquests les classes treballadores, té una enorme importància de principi, deixa de tenir-la per a l'Exèrcit Roig d'obriers i camperols, que és un exèrcit de classe. Consideracions pràctiques que depenen del nivell de formació aconseguit, el grau de cohesió de les unitats que componen l'exèrcit i l'existència de quadres de comandament són les que dicten exclusivament a l'exèrcit revolucionari i de classe la possible combinació d'elecció i nomenament. En general hom pot comprovar que com menys madures són les unitats que componen l'exèrcit i com més accidentals i transitoris els seus efectius i menys provat el seu jove personal de comandament, menys es pot aplicar racionalment el principi d'elecció dels comandants. I, per contra, quan augmenta la cohesió interna de les unitats, quan els soldats tenen una actitud crítica cap a ells mateixos i cap als seus caps, quan els caps que han donat prova de les seues qualitats en les condicions de la nova guerra es converteixen, en nombre apreciable, en quadres subalterns o superiors, es creen les condicions favorables gràcies a les quals el principi de l'elecció dels caps pot rebre una aplicació cada vegada major.

16

Sense deixar de presentar grans dificultats pràctiques, el problema del personal de comandament no provoca en el fons diferències de principi. Encara que el nostre exèrcit tingués durant alguns anys la possibilitat de formar-se metòdicament i de preparar, al mateix temps, un nou personal de comandament, no tindríem cap raó principista per a negar-nos a enrolar els elements de l'antic cos d'oficials que interiorment s'han convertit al punt de vista del poder soviètic, o que es veuen obligats per les circumstàncies a servir-lo de bona fe. El caràcter revolucionari de l'exèrcit es defineix més que res pel

caràcter del règim soviètic que el crea, que li dóna un objectiu i el transforma així en el seu instrument. D'altra banda, l'adhesió d'aqueix instrument al règim soviètic s'aconsegueix per la constitució de classe de les grans masses de soldats, per l'organització dels comissaris i de les cèl·lules comunistes i, finalment, per la direcció general que el partit i els soviets donen a les activitats de l'exèrcit.

El treball d'instrucció i d'educació d'un nou cos d'oficials, sorgit preferentment dels obrers i camperols d'avantguarda, constitueix un dels problemes més importants en la creació d'un exèrcit. El constant augment del nombre de cursos, així com el d'alumnes, és testimoni que el departament de Guerra presta a aqueixa tasca tota l'atenció que exigeix. Junt amb l'Acadèmia Militar Superior (de l'Estat Major General) s'organitzen cinc escoles de nivell mitjà, entre el curs d'instrucció i l'acadèmia militar. No obstant, en els rengles de l'actual Exèrcit Roig serveixen molts comandants de l'antic exèrcit que compleixen amb gran eficàcia un treball responsable. La necessitat de control per a separar els traïdors i provocadors és indubtable, i pel que testimonia l'experiència ha estat pràcticament resolta per la nostra organització militar de manera més o menys feliç. Des d'aqueix punt de vista, el partit no pot tenir cap motiu per a revisar la nostra política militar.

17

Els reglaments promulgats fins ara (reglaments de servei interior, de campanya, de guarnició), en proporcionar estabilitat i formalització a les relacions internes de l'exèrcit i als drets i deures dels seus elements constitutius, representen un gran pas endavant. No per això deixen de ser el reflex del període de transició en la formació del nostre exèrcit, i seran sotmesos a modificacions a mesura que els antics trets "de quarter" siguin superats en la formació de l'exèrcit i aquest es transforme cada vegada més en un exèrcit de classe, en una milícia.

18

L'agitació portada a terme pel camp de la democràcia burgesa (social-revolucionaris, menxevics) contra l'Exèrcit Roig, contra l'aparició del "militarisme" i el punt de partida d'un futur bonapartisme, no és més que l'expressió de la ignorància política i del xarlatanisme, o d'una mescla d'ambdós. El bonapartisme no és el producte d'una organització militar en el seu caràcter de tal, sinó el producte de determinades relacions socials. El domini polític de la petita burgesia, col·locada entre els elements reaccionaris de la gran burgesia i les baixes capes socials del proletariat revolucionari, incapaces encara de representar un paper independent, creà les condicions necessàries per al

naixement del bonapartisme, que trobà en un home fort en un home que s'elevà per damunt de les contradiccions de classe no resoltes en el programa revolucionari de la democràcia petitburgesa (jacobina). En la mesura que la base fonamental del bonapartisme és el camperol kulak, ja la constitució social mateixa del nostre exèrcit, de la que el kulak ha estat exclòs i expulsat, ofereix una seriosa garantia contra les tendències bonapartistes. Les paròdies russes del bonapartisme, és a dir, les bandes de Krasnov, les de Kolchak i d'altres, no han sortit de l'Exèrcit Roig, sinó de la lluita directa i oberta contra ell. Skoropadski, el Bonaparte ucraïnès, els fills del qual els manejaven els Hohenzollern, formà un exèrcit sobre la base del cens, directament oposat al cens de l'Exèrcit Roig, enrolant en el seu exèrcit a poderosos kulaks. En semblants condicions, tan sols els que ahir directament o indirecta sostenien els candidats a Bonapartes d'Ucraïna, del Do, d'Arcàngel o de Sibèria poden veure en l'exèrcit del proletariat i dels camperols pobres el baluard del bonapartisme. Així, de la mateixa manera com l'Exèrcit Roig no és més que l'instrument d'un règim determinat, així també és necessari buscar en el mateix règim la garantia fonamental contra el bonapartisme i les altres cares de la contrarevolució. La contrarevolució no pot, en cap sentit, néixer del règim de la dictadura proletària; només pot instal·lar-se en el poder com resultat d'una sagnant i directa victòria sobre aqueix règim. El desenvolupament i la consolidació de l'Exèrcit Roig són indispensables, precisament, per a fer impossible tal victòria. El sentit històric de l'Exèrcit Roig és el de ser instrument de l'autodefensa socialista del proletariat i dels camperols pobres, el seu defensor contra el perill d'un bonapartisme burgès i kulak sostingut per l'imperialisme estranger.

19

Una milícia de classe, no és l'última paraula de la construcció socialista, ja que aquesta té per objectiu final la supressió de la lluita de classes per mitjà de la supressió de les mateixes classes, per consegüent de l'exèrcit de classe. A mesura que l'economia socialista es vaja organitzant, l'estat soviètic de classe s'anirà dissolent cada vegada més en l'aparell director de la producció i de la distribució, en els organismes culturals i administratius. Després de ser alliberat del seu caràcter de classe, l'estat deixarà de ser un estat i es convertirà en un òrgan d'autogestió econòmica i cultural. Al mateix temps l'exèrcit perdrà el seu caràcter classista. Es convertirà en un exèrcit nacional en el vertader sentit de la paraula, perquè en la comunitat socialista no quedaran elements paràsits, explotadors, ni kulaks. La formació d'aqueix exèrcit es recolzarà directament en els poderosos grups de treballadors de la república socialista; de la mateixa manera, el seu subministrament l'alimentarà directament la producció socialista, la potencialitat de la qual anirà en augment. Semblant exèrcit, és a dir, el poble organitzat de manera socialista, ben instruït i ben armat, serà el més poderós que

el món haja conegut. No sols serà un instrument de defensa de la col·lectivitat socialista contra els possibles atacs per part dels estats imperialistes sinó que, a més a més, permetrà donar un suport decisiu al proletariat d'aqueixos estats en la seua lluita contra l'imperialisme.

B) Mesures pràctiques

A partir d'aquestes posicions fonamentals, el VIII Congrés del Partit Comunista rus considera indispensable aplicar de manera immediata les següents mesures pràctiques:

1.- Imposar fermament el principi de la mobilització de classe; mobilitzar només els elements treballadors, excloent-hi curosament dels batallons obrers (companyies) els kulaks i els elements paràsits. Actualment aquest principi no s'aplica malgrat les decisions oficials.

2.- Mentre es continua ubicant els especialistes militars en funcions de comandament i administració i seleccionant els elements segurs, establir per damunt d'ells un control polític centralitzat pel partit, control curós exercit pels comissaris, i separar els elements políticament i tècnicament ineptes.

3.- Organitzar un sistema de comprovació del personal de comandament i encarregar als comissaris redactar periòdicament les seues normes.

4. Accelerar la formació d'un personal de comandament d'origen proletari i semiproletari, i millorar-lo des del punt de vista militar i polític. Crear per a açò, en la reraguarda i en el front, comissions competents de verificació en la composició de les quals predomine la representació del partit, a fi de dirigir sistemàticament cap a les escoles d'oficials els soldats rojos més preparats per la pràctica de combat, per a transformar-los en oficials rojos.

Vigilar que els programes dels cursos estiguen d'acord amb l'esperit de l'Exèrcit Roig i les circumstàncies particulars de la guerra civil. Les organitzacions locals han de prestar una particular atenció a la bona organització de l'educació política en els cursos.

5.- Les organitzacions locals tenen l'obligació de realitzar, de manera sistemàtica i intensiva, el treball d'educació comunista dels soldats rojos de les unitats, en la reraguarda, designant amb aqueix fi militants especials.

6.- S'encarrega al Comitè Central del partit d'organitzar la distribució racional en les unitats dels comunistes de l'exèrcit i de la flota.

7.- Traslladar el centre de gravetat del treball comunista en les seccions polítiques dels fronts a les seccions polítiques dels exèrcits i les divisions, amb l'objectiu d'animar aqueix treball i aproximar-lo a les unitats d'acció en el front. Promulgar un reglament coordinat i precís concernent els drets i deures dels comissaris polítics, de les seccions polítiques i de les cèl·lules comunistes.

8.- Suprimir l'Oficina General de Guerra. Crear una secció política del Consell Militar Revolucionari de la República, traslladant a aquesta secció totes les funcions de l'Oficina General de Guerra, després d'haver posat al seu cap a un membre del Comitè Central del Partit Comunista rus amb els drets de membre del Consell Militar Revolucionari de la República.

9.- Reformar els reglaments militars, abreviant-los en la mesura que siga possible; suprimir tots els arcaïsmes i les disposicions que atorguen privilegis superflus al personal de comandament, i ubicar en el lloc convenient en l'ordre de les tasques els problemes d'educació política.

10.- Reformar ràpidament el reglament referent als comissaris i els consells militars revolucionaris en el sentit de delimitar amb exactitud els drets i els deures dels comissaris i dels comandants, deixant la solució de les qüestions economicoadministratives al comandant alhora que al comissari, i conferint al comissari el dret d'aplicar sancions disciplinàries (inclús el dret d'arrest) i el d'iniciar judicis.

11.- Reconèixer com necessari el sotmetiment de les "seccions especials" dels exèrcits i dels fronts als comissaris dels exèrcits i dels fronts, i deixar a la "secció especial" de la República les funcions de direcció general i de control de les seues activitats.

12.- Reconèixer que quan en el futur s'elaboren els estatuts de direcció general, els reglaments i instruccions han de ser sotmesos, en la mesura que siga possible, al judici previ dels treballadors polítics de l'exèrcit.